

Екологічний, сільський, індустріальний, екстремальний туризм.

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ – ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Косенко Ю.Ю. викладач кафедри екології та БЖД
Уманського НУС

Однією з цікавих альтернатив, яка в останні роки все більше набуває популярності по всьому світу, зокрема в Україні, – зелений туризм.

Що таке зелений туризм?

Зелений туризм – будь-яка форма туризму, яка застосовує методи екологічного управління та орієнтована на збереження природи.

Це своєрідна альтернатива традиційному комерційному масовому туризму. Зазвичай, туристи, які обирають подорожувати у такий спосіб, беруть на себе відповідальність за збереження навколишнього середовища та покращення благоустрою місцевого населення.

Поняття з'явилося ще у 80-х роках минулого століття. Вже тоді такий спосіб відпочинку став одним із найважливіших напрямків розвитку екології. Зелений туризм також називають стійким, адже він базується на взаємовигідних умовах навколишнього середовища, місцевих жителів, бізнесу та туристів. Підприємства, які займаються зеленим туризмом, сприяють зниженню негативних екологічних та соціальних наслідків у сфері туризму.

Сьогодні, коли планета потерпає від діяльності людини, а ЗМІ все частіше повідомляють про наближення глобального потепління, зелений туризм стрімко виривається уперед. Щорічно він збільшується на 10-15% по всьому світу.

Спочатку “зелений” асоціювався насамперед із екологічними аспектами, однак сьогодні він охоплює всі аспекти стійкого розвитку, що базуються на таких принципах:

1. Охорона навколишнього середовища. Звести до мінімуму забруднення повітря, води, ґрунту, а також кількість відходів, які є наслідком діяльності стандартних туристичних організацій та їхніх клієнтів. Підтримка

якісних та унікальних характеристик ландшафту, захист природних територій, середовищ існування диких рослин та тварин.

2. Соціальний розвиток. Підтримка та покращення якості життя в місцевих спільнотах, виховання поваги до різних народностей та прав людини, підтримка їхньої культурної спадщини та традицій.

3. Економічне процвітання. Забезпечення конкурентоспроможності місцевих компаній у туристичній сфері. Інтеграція економіки та екології у процеси зберігання природних територій, які в майбутньому сприятимуть збільшенню доходів від зеленого туризму.

4. Мінімізація впливу на клімат. В останні роки кліматичний аспект став надважливим. Тому необхідно мінімізувати вплив туризму на клімат і максимально адаптувати його до кліматичних змін.

Негативні наслідки екотуризму.

Прийнято вважати, що еко та зелений туризм мають лише позитивний ефект на навколишнє середовище. Однак з'являється все більше прихильників протилежної думки. Вони переконані, що не все так солодко, як здається на перший погляд.

Більшість так званих “екотуристичних” компаній не відповідають міжнародним стандартам. І навіть, якщо деякі з головних принципів виконуються, місцеві жителі зіштовхуються з численними негативними наслідками.

Унаслідок зростання туристичних маршрутів місцевих жителів інколи змушують покидати свої будинки для іноземців, які “захищають природу”, а це є прямим порушенням прав людини. Один з найгірших прикладів – виселення народу масаїв для створення парку під зону екотуризму в Африці. Місцеві та національні уряди скористалися невіглаством масаїв та забрали у них величезні шматки пасовищ. Сьогодні близько 70% національних парків і заповідників у Східній Африці розташовані на землях корінних мешканців.

Хоча екотуризм призначений для невеликих груп, однак навіть незначний приріст населення, хоч і тимчасовий, створює додатковий тиск на

місцеве суспільство. З'являється нагальна необхідність в розвитку додаткової інфраструктури для покращення комфорту туристів. Це зумовлює додаткове будівництво водоочисних і санітарно-технічних споруд та використання і без того обмежених місцевих ресурсів.

Перетворення природного середовища на туристичну інфраструктуру (навіть якщо це зелений туризм) спричинило зменшення популяції метеликів у Мексиці та мавп виду саймірі в Коста-Ріці.

Дехто вважає, що екотуризм може порушити місцеву флору та фауну. Екотуристи переконані, що лише фотографуючи та спостерігаючи, зберігають об'єкти дикої природи незайманими, але навіть такі безневинні види діяльності людини можуть бути екологічно руйнівними.

Так у Непалі для екотуристів створили альтернативні маршрути, що спричинило забруднення ґрунту, ерозію та пошкодження рослин. Непрофесійне спостереження за дикою природою може відлякувати тварин, порушувати їхні місця годування та гніздування. У Кенії присутність спостерігачів змусило покинути гепардів свої домівки. Це значно збільшило ризик інбридингу (схрещування близькоспоріднених організмів), що загрожує зникненню вида.

Ініціатори зеленого туризму кажуть, що наразі проводяться досліджень для поліпшення структури екотуризму та усунення певних недоліків.

В Україні існують наступні моделі організації сільського зеленого туризму:

1. Розвиток сільського туризму на базі домогосподарства або особистого селянського господарства, яке поставляє на ринок не більше 8 ліжок-місць. Ця модель успішно реалізується в сільській місцевості, яка у більшості не відноситься до туристичної, але є потенційно привабливою та має відповідні ресурси;
2. Будівництво приватних туристичних об'єктів в сільській місцевості. Ця модель успішно реалізується у формі стилізованих агротуристичних хуторів, культурно – етнографічних центрів.

3. Перспективною вважається модель, яка включає сільськогосподарські тематичні парки, центри. Концепція такої моделі – популяризація нових технологій у сільському господарстві, альтернативних джерел енергії, ознайомлення з традиційним сільськогосподарським виробництвом, пов'язаними з ним святами та традиціями, надання послуг та гостинності.

Враховуючи вищезазначене, потрібно відмітити, що зараз особливо важливим на ряду із законодавчим визначенням сфери сільського зеленого туризму є питання просування в Україні самої ідеї сільського зеленого туризму в цілому.